

POSTANOWIENIE

Dnia 15 października 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Andrzej Tomczyk (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Michał Laskowski

SSN Małgorzata Wąsek-Wiaderek

w sprawie **B.K.**

o uznanie za nieważny wyrok Wojskowego Sądu Rejonowego w K. z dnia 12 września 1947 r. na podstawie ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego (Dz. U. z 2018 r., poz. 2099),
po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu
w dniu 15 października 2019 r.,
wniosku pełnomocnika I.K.

o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym postanowieniem Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 17 marca 1994 r., sygn. akt II AKz (...), utrzymującym w mocy postanowienie Sądu Wojewódzkiego w K. z dnia 18 października 1993 r., sygn. akt III Ko (...), niuwzględniającego wniosku J.K. o unieważnienie wyroku Wojskowego Sądu Rejonowego w K. z dnia 12 września 1947 r., sygn. akt Sr. (...), w części dotyczącej B.K.,

1/ wznowia postępowanie zakończone prawomocnym postanowieniem Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 17 marca 1994 r., sygn. akt II AKz (...), utrzymującym w mocy postanowienie Sądu Wojewódzkiego w K. z dnia 18 października 1993 r., sygn. akt III Ko (...);

2/ uchyla postanowienie Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 17 marca 1994 r., sygn. akt II AKz (...) i utrzymane nim w mocy

postanowienie Sądu Wojewódzkiego w K. z dnia 18 października 1993 r., sygn. akt III Ko (...) i przekazuje sprawę Sądowi Okręgowemu w K. do ponownego rozpoznania;

3/ zarządza zwrot na rzecz I.K. uiszczonej opłaty od wniosku o wznowienie postępowania w kwocie 150 (stu pięćdziesięciu) zł;

4/ zasądza od Skarbu Państwa na rzecz I.K. kwotę (siedemset dwadzieścia) zł, tytułem zwrotu kosztów związanych ze sporządzeniem i wniesieniem wniosku o wznowienie postępowania;

5/ obciąża Skarb Państwa kosztami sądowymi postępowania wznowieniowego.

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w (...), postanowieniem z dnia 17 marca 1994 r., sygn. akt II AKz (...), utrzymał w mocy postanowienie Sądu Wojewódzkiego w K. z dnia 18 października 1993 r., sygn. akt III Ko (...), odmawiające stwierdzenia nieważności wyroku Wojskowego Sądu Rejonowego w K. z dnia 12 września 1947 r. w sprawie o sygn. akt Sr (...), w części dotyczącej B.K..

W dniu 20 sierpnia 2019 r. do Sądu Najwyższego wpłynął wniosek pełnomocnika I.K. o wznowienie postępowania na podstawie art. 540 § 1 pkt 2a k.p.k. i art. 542 § 1 i 2 k.p.k. w zw. z art. 544 § 1 k.p.k., gdyż - zdaniem wnioskodawcy - po wydaniu orzeczenia ujawnione zostały nowe dowody wskazujące na to, iż przypisane B.K. czyny popełnione zostały w związku z jego działalnością na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego.

W konkluzji autorka wniosku wniosła o uchylenie zaskarżonych orzeczeń i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w K. do ponownego rozpoznania.

Prokurator Prokuratury Krajowej w pisemnym wniosku z dnia 27 września 2019 r. wniósł o wznowienie postępowania sądowego zakończonego wskazanym powyżej postanowieniem Sądu Apelacyjnego w (...) oraz uchylenie orzeczeń Sądów obu instancji i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w K..

Sąd Najwyższy zważył co następuje.

Z uzasadnienia zarówno orzeczenia Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 17 marca 1994 r. jak i poprzedzającego go postanowienia Sądu Wojewódzkiego w K. z dnia 18 października 1993 r. wynika, że powodem oddalenia wniosku o unieważnienie orzeczenia skazującego było uznanie, iż w zachowaniu B.K. nie można doszukać się świadomego i celowego działania na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego.

W ocenie Sądu pierwszej instancji B.K. wstąpił do grupy przestępczej kierowanej przez K.F., której celem było dokonywanie rabunków, a nie walka o niepodległy byt Państwa Polskiego.

Także Sąd Apelacyjny w (...) w swoim postanowieniu uznał, że w świetle zgromadzonego materiału dowodowego nie można oceniać działalności B.K. jako przeciwstawiającej się ówczesnej władzy i nie przejawiał on żadnej działalności politycznej, a jego udział w czynach, za które został skazany wyrokiem Wojskowego Sądu Rejonowego w K. z dnia 12 września 1947 r. miał charakter wyłącznie przestępczy.

Powyższe stanowisko w ocenie Sądu Najwyższego wymaga zweryfikowania przez pryzmat art. 1 ust. 1 ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego (Dz.U. z 2018 r., poz. 2099).

Rzecz bowiem w tym, że Sądy obu instancji w pisemnych motywach swoich rozstrzygnięć odniosły się wyłącznie do oceny tego, czy czyny przypisane B.K. były związane z działalnością na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego. W żadnym z uzasadnień natomiast nie przeprowadzono analizy pod kątem tego, czy orzeczenie wydano z powodu takiej działalności (podkr. SN).

W rozpoznawanej sprawie nie została więc zweryfikowana podstawowa przesłanka określona w art. 1 ust. 1 ustawy z dnia 23 lutego 1991 r., uprawniająca do orzekania w przedmiocie uznania za nieważne orzeczeń wydanych przez polskie organy ścigania i wymiaru sprawiedliwości lub przez organy pozasądowe w okresie od rozpoczęcia ich działalności na ziemiach polskich, poczynwszy od 1 stycznia 1944 r. do 31 grudnia 1989 r.

Trzeba mieć wszakże na uwadze, że to, iż czyny, za które został skazany B.K. nie zostały uznane za związane z prowadzeniem działalności

niepodległościowej, nie musi jednocześnie wykluczać tego, że Wojskowy Sąd Rejonowy w K. wydał wyrok wobec B.K. z powodu takiej działalności, a nie ulega wątpliwości, że zarówno z materiału dowodowego zgromadzonego w aktach Wojskowego Sądu Rejonowego w K. (Sr (...)) jak i dokumentów dołączonych do wniosku o wznowienie postępowania jednoznacznie wynika, iż B.K. już od 1943 r. działał w strukturach ZWZ i AK oraz że – mimo takiego obowiązku – nie ujawnił swojej działalności po rozformowaniu Armii Krajowej.

O tym zaś, że działalność zmierzającą do zmiany ówczesnego ustroju Państwa Polskiego próbowano mu przypisać świadczy choćby zarzut opisany w punkcie „a” aktu oskarżenia, kwalifikowany z art. 86 § 2 k.k.WP.

W tej sytuacji jako niezbędne jawi się przeprowadzenie całościowej analizy działalności B.K., a nie tylko przypisanej mu wyrokiem Wojskowego Sądu Rejonowego w K., nie wykluczając potrzeby uzupełnienia zgromadzonego materiału dowodowego.

Wobec tego konieczne stało się – z uwagi na częściową zasadność wniosku o wznowienie postępowania - uchylenie postanowienia Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 17 marca 1994 r. (sygn. akt II AKz (...)) i utrzymanego nim w mocy postanowienia Sądu Wojewódzkiego w K. z dnia 15 października 1993 r. (sygn. akt III Ko (...)) i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w K. do ponownego rozpoznania.

Przy ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd ten powinien przede wszystkim rozpoznać wniosek o stwierdzenie nieważności z uwzględnieniem wszystkich już dostępnych oraz możliwych do pozyskania dowodów, nie poprzestając na literalnym tylko odczycie działalności B.K. ustalonej w objętym wnioskiem wyroku Wojskowego Sądu Rejonowego w K..

O kosztach postępowania wznowieniowego orzeczono w myśl art. 639 k.p.k. i § 11 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. z 2018 r., poz. 265).

Jednocześnie należy zaznaczyć, że wniosek o przyznanie na rzecz wnioskodawcy kosztów postępowania wraz z podatkiem VAT nie mógł zostać uwzględniony. Co do kosztów związanych z wykonywaniem czynności procesowych przez pełnomocnika z wyboru stosuje się bowiem przepisy

rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. z 2018 r., poz. 265). Regulacje tego aktu prawnego nie przewidują jednak możliwości zasądzania kosztów wraz z podatkiem VAT, w przeciwieństwie do rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu (Dz. U. z 2019 r., poz. 68), (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 14 grudnia 2017 r., WZ 20/17).

Z przytoczonych powodów Sąd Najwyższy orzekł jak na wstępie.

as